

A láthatatlan játék

VISSZHANG - LXVII. évfolyam, 32. szám, 2023. augusztus 11.

Néhány évezred óta létezik pénz, de még ma sem értjük igazán, milyen hatással van az életünkre, és miként formálja a világunkat. Ahogy az évszázadok alatt kialakult gondolkodást magát se értjük igazán. Inkább csak ki vagyunk mindkettőnek szolgáltatva. Bokros Lajos azzal a szándékkal, hogy ne csak a szakemberek értsék, több mint egy *kolumnán* magyarázta el a jegybankpénz fogalmát, vele a mindennapi mai pénz eredetét és egyik szerepét (*A jegybankpénz rejtélye, ÉS, 2023/28., augusztus 4.*). Írása a monetáris szabályozás elvi lehetőségeit és vészterhes önkényuralmi manipulálását igyekszik megvilágítani. A laikus számára éppen azt az orbitális galádságot hozza napfényre, melyet az orbáni politikai rendszer korifeusai pénzügyi téren elkövetnek.

Bokros rávilágít, hogy ma pénz az, amit a jegybank teremt. Mióta nincs ennek a jegybanki pénznek valóságos fedezete, a pénz kizárólag a bizalom (azaz a semmi) alapján létezik. Pusztán hitelpénz. Reális fedezete az az állami képesség, hogy az állampolgárokat meg lehet adóztatni. Elhisszük (ameddig elhisszük), hogy a jegybank megbízható, és engedelmessé válnak (ameddig engedelmessé válnak) az adóztatásnak.

Minden jegybank elsődleges – noha gyakran nem kizárólagos – feladata az általa kibocsátott pénz értékállóságának védelme. Ha megvalósul, a jegybank pénzében kifejezett árak viszonylag stabilak. Noha a kereskedelmi bankok is tudnak hitelnyújtással saját pénzt (betéti pénzt) teremteni, a bankrendszer végső tartaléka mindig a jegybank által teremtett pénz. Közben ebben a pénzben nincs valójában semmi, ami úgy mond belső értékkel bír, és független lenne a mindenkori hatalom befolyásolásától – ha a saját emberei kerülnek a jegybank élére.

Az a forgalomban levő pénz, amivel találkozunk, elenyésző ahhoz az óriási összegű, láthatatlan pénzmennyiséghez képest, mely a kereskedelmi bankok közötti elszámolás alapja. Az elszámolás a jegybankban játszódik le. Ennek eredménye csupán könyvelési egyenleg: a jéghegy csúcsa. Azaz a kereskedelmi bankok a saját, hatalmas összegű pénzüket (a fedezetüket) a jegybankban tartalékolják. Végső tartalékként. A jegybank tehát valójában tartalékbank (ezt a valóságot fejezi ki az amerikai jegybank neve: Federal Reserve System).

A pénzügyi rendszer komplexitása még a szakértőket (beleértve a jegybankelnököket) is próbára teszi. Átláthatatlansága veszélyes, mágikus fegyver, függetlenül attól, hogy ezzel egy burkolt nemzetiszocialista kormány szélhámosai vagy egy demokratikus berendezkedés (Amerika) megabankjai sújtanak-e le ügyfeleikre (mint a 2008-as nagy recesszióban).

Ha egy kereskedelmi banknak nem lesz elég a tartaléka, csődbe megy. Ha sok az ilyen bank, az magával rántja a jegybankot: teljes katasztrófa (lenne), akár csak egy atomháború. Megszűnik minden szolgáltatás, szállítás és piac.

Világos tehát, mekkora a felelősség a jegybankban tárolt „nagy erejű (high powered)” pénz iránt. Nem csak gazdaságilag. *Ezzel a pénzzel* (akár csak az atomfegyverrel) *tilos* (lenne) *játszani*.

Ameddig demokraták uralkodnak, ez a rendszer valahogy működik, és egyelőre úgy fest, hogy folytonosan fejleszthető, hozzáigazítható valóságos folyamatokhoz. Hogy a kereskedelmi bankok ne hitelezhessenek felelőtlenül, a jegybank a rendelkezésükre álló (jegybank)pénzt azzal korlátozza, hogy a hitelei a legdrágábbak. Ez az alapkamat szerepe.

Bűnözők kezében egy állam fizetőeszköze – amely tehát kizárólag jegybankpénz (még akkor is, ha kereskedelmi bankoktól is felvehető) – az uralkodó réteg birtoka, mivel előbb-utóbb gazdaságilag teljesen birtokba veszik az államot. Mint Magyarországot az urai. A jegybank pénzét is a saját hatalmuk pillanatnyi érdekei szerint használják, nem pedig a gazdasági racionalitás érdekében.

Az alapkamat Magyarországon évek óta szándékosan túl alacsony volt, a kereskedelmi bankok úsznak a jegybankpénzben. Miért? Hogy nyakra-főre hitelezhessenek a kormányzat csókosainak soha meg nem térülő beruházásokhoz. Magyarán költségvetési támogatásban részesítik a híveiket. Ezt nevezi a jegybank „nemzetgazdasági haszonnak”. Miközben a jegybanki alapkamat emelésével a jegybanki pénznek – a bősége következtében – semmiféle érdemleges szabályozó szerepe nem lett – ami rejtett gazdasági életveszély Magyarországon. Ez a hihetetlen mértékű jövedelemátcsoportosítás a kereskedelmi bankok – rajtuk keresztül a rendszerkliensek – irányába *nem látható a társadalom számára*.

A járványhelyzet idején is pénzböcsítettek, hogy elrejtsek hazug, a járványveszélyt is saját gyarapodásukra felhasználó politikájukat. Az eredménye az egyedülállóan nagy infláció lett. Az Oroszország elleni szankcióknak ehhez semmi közük. Az infláció ellensúlyozására nyaklók nélkül elkezdtek emelni a kereskedelmi betétek kamatait (de lényegében nem a jegybanki alapkamatot). Ezzel a jegybank nyereségessége példátlanul veszteségesre fordult. De mert a kereskedelmi bankok a tartalékolt pénzüket jegybanki betétekben tartják, ezek megnőtt kamatai számukra hatalmas kamatnyereséget eredményeznek. Az infláció ugyanakkor alig csökken.

Ezzel párhuzamosan a kormányzat alacsony kamattal hitelezi a közeli hívek többnyire a semmibe herdált, eleve veszteséges, csak a hívek jólétét növelő beruházásait, ami tovább csökkenti a nemzeti vagyont. Egy erdő nélküli lombkoronás tanyácska csak a jéghegy legfelsőbb, alig látszó csúcsa. Ily módon olyan költségvetési támogatás zajlik, amely nem jelenik meg az államháztartás nyilvános elszámolásaiban, költsége és haszna nem ismerhető. Korszakos politikusi büntetés. *Úgy tudnak kivenni a jegybankból pénzt, hogy azt senki se láthatja*. Gazemberek játszanak a pénzünkkel.

A kormányzati kommunikáció ellenségképző és politikai ellenfeleit gyalázó légkörében a választók többsége szerint minden politikus lop és csal. Ez tökéletesen megfelel az uralkodó osztály számára, mert zavartalanul folytathatja a nemzeti vagyon rablását. Az se zavarja ezt az uralkodó réteget, hogy még ebben a maga teremtette, egyoldalúan neki kedvező választási rendszerben is leválthatják. Biztos lehet ugyanis abban, hogy az általa hátrahagyott, napvilágra kerülő gazdasági helyzet katasztrofális lesz. Az uralkodó orbáni rendszer urait ez egyáltalán nem aggasztja. Messzelátón számolnak. Csak a pillanatnyi kommunikációs (tehát ugyancsak a semmin alapuló) siker számít. Biztosak lehetnek abban, hogy a megválasztott új – demokratikus – kormány nem alkalmazhat erőszakot, nem alakíthatja át a vagyoni viszonyokat. Ezért rövid idő alatt, demagógiájukat, mérgező kommunikációjukat a demokrácia keretei között zavartalanul folytatva újra hatalomra kerülnek, ezáltal véglegesen. Hacsak kívülről meg nem akadályozzák. Mint 1945-ben. Már ez se biztos, mert a mutáns fasisztoid (ha tetszik: posztfasiszta) erők másutt is kezdenek menetelni a hatalom felé.